

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
ABONAMENTELE SE FAC
NUMAI PE UN AN

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
I. Dragu, M. Săulescu, Emil Zola, G. I. Ghica, Frunză, Bartolo, St. Vasilescu,
G. Verescu, I. Mercator, etc.

ANUNCIURI
LINIA PE PAG. 7 și 8
BANI 20

CE SE VEDE IN RAZBOL. — (Vezi explicația)

Războiul anecdotic

Pentru patrie!

Locuitorii din Alsacia și Lorena se strânseseră într-o cafenea, în fața statuei Republicei, în urma convocățiunii lui Eugène Kuentzmann, originar din Strasbourg, ca să caute măsurile de luat pentru victoria Franței!

Mai mult de 2500 de locuitori au răspuns la chemare. Veniseră chiar o mulțime de femei și unele dintre ele purtau costumul național. În mijlocul unei tăceri profunde, Eugeniu Kuentzmann luă cuvântul, ca să propue crearea un corp de voluntari.

Să mergem să luptăm pentru Franța, pentru patria voastră. Agresiunea sălbatică a temonului nu merită milă. Vom servi Franța și vom câștiga partea noastră.

Cuvintele lui fură acoperite cu aclamări entusiaste. D. Eugeniu Kuentzmann luă cuvântul din nou foarte mișcat.

— Să plecăm bucuroși, căci în câteva zile vom găsi pe frații noștri din Alsacia pe care-i aruncăm contra noastră. Nu-i nevoie să vă mai spun care-i datoria voastră, iar ei o cunosc pe a lor. Armele germane ce le poartă se vor întoarce contra Prusiei! Trăiască Alsacia! Trăiască Lorena!

Aceste cuvinte declanșară o furtună de aclamații. O femeie luă acum cuvântul.

— Fii noștri au fost luați de germani iar unii gituiți. Am așteptat mai mult de 40 de ani, ro-zind frîul ce ne ținea legați, ora răsunării! Ea a sosit! Surorii Alsaciene, vom rămîne oare în nemiscare? Eu găsesc de cuvîntă să formăm și noi un corp de infirmiere. Vom merge acolo ca să miucsem pe surori și pe mame îngrijind de bolnavi „Marche-ul Lorraine” isbucni la aceste cuvinte, apoi adunarea cîntă „Marsellesa”.

Vultur!

Baroneasa, Koréno Groothe, fiica d-lui Holstein-Rothlon, și căsătorită cu un ofițer turc, se găsea în vizită la Mecklemburg în momentul cînd se decretă mobilizarea. Se crezu că ar fi spioană, și fu tratată într'un mod așa de brutal în cît fu obligată să stea în pat la Copenhaga, unde fu adusă.

Toate acestea nu-s de cît grosolanii germane. Iată un fapt care arată lașitatea și cruzimea acestui popor așa de mîndru de Vulturilor.

Intorcîndu-se la Paris, d. Gauderoy-Demombynes, povesti d-lui Pachot, comisar al delegațiilor judiciare, scenele îngrozitoare la care a fost martor, în Germania. El fu arestat în gara Lorrach, împreună cu tovarășii lui, de către un pîchet de soldați germani; francezii protestară contra violenței germanilor. Unul dintre ei strigă: „Trăiască Franța!” dar fu împuscat pe loc.

Același domn urmează a povesti: „Abia răsună lovitura de pușcă și din mijlocul nostru se ridică un sgomot infernal. Printre cei ce protestau se găseau vre-o 3 tineri ca de 15 ani. Îmi făceau impresia de stu-

denți cari se întorceau din Germania ca și mine, dar fiindcă nu le vorbisem pînă atunci mi știam cum îi cheamă și nici n'ași putea să dau vre-o indicație asupra lor.

„Unul dintre ei în momentul cînd soldații îl apucă, voi să spue ceva unui ofițer, dar acesta nu-l ascultă. Se dădu în ordin, desigur de execuție: Unul dintre francezi zise în nemtește:

— „Lasă-ne liberi, suntem curajoși fiindcă suntem francezi.

— „De data aceasta ofițerul se întoarse și zise:

— „Ține-ți botul”.

Nu trecu mult și cei trei tineri fură așezați în lungul unui perete, în fața lor se așeză un șir de soldați cu armele în mînă. Un ordin scurt și cele trei corpuri căzură neînsuflețite.

Siretente

Belgienii au găsit un nou metod de a păcăli pe germani cari cred că tot „ce zboară se mî-nincă”.

Formează tremuri din vagoane de marfă, pe care le încarcă cu pietroaie, lucruri de neîntrebuințat, gunoaie, etc. apoi le dă drumul pe liniile unde știe că ar fi germani. Mașinistul sare de pe mașină și se întoarce înapoi, iar tremul merge singur înainte. Germanii văzîndu-l își închipue că ar fi cine știe ce muniții sau hrană și pregătesc deraierea trenului. Ori și cine își închipue că o deraiere a unui asemenea tren nu poate provoca de cît cea mai mare piedică pentru provocător. Ei nu mai pot urma calea înainte de cît pe jos, drumul fiind închis prin însăși locomotivă lor.

Ciclistii carabinier îi atrag în alt mod. Au reușit într'un rînd să atragă o mulțime de ulani și să facă să-i urmărească pînă într'un loc strîmt unde erau ascunși francezii. Ulanii zăpăciți de atacul neașteptat sunt striviți de loviturile agresorilor.

Surdul.

Era în timpul unui atac. O bombă căzu tocmai lingă o băltoacă unde era o echipă de soldați, au prins de veste înainte de căderea ei, așa că s'au lungit imediat la pămînt. Jean Fagot, unul dintre soldați, simți în o-moplat o lovitură groaznică apoi pierdu cunoștința. Se deșteptă după 4 zile într'un spital german unde îl dusesse brancardierii care-l găsisse pe cîmpul de luptă. Se deșteptă dar, își dădu seama că-i surd. Ofițerii și doctorii îi adresară cuvinte, el însă nu răspunse nimic. Doctorii îl consultară dar observară că simptomele sunt neatînsse deci posibilitatea unei surzenii era exclusă. Făcură multe probe, toate în zadar. Unul dintre soldați trase un foc de revolver la spatele lui, dar el nici nu se mișcă.

Un doctor veni într'o zi și citi o listă a celor ce puteau pleca în patrie. Jean Fagot era desigur printre ei, fiindcă fiind surd nu putea fi întrebuințat la nimic.

În tren, trecînd prin Elveția un soldat întrebă ce localitate ar fi aceea pe unde trecem?

Fagot se întoarse și-i dădu cel mai exact răspuns.

Comandantul îi rămase împietrit cînd văzu că el răspunde.

— Cum, d-ta auzi? și te-ai prefăcut timp le șase luni că ești surd?

— La drept vorbind nu m'am prefăcut, dar în momentul cînd am fost lovit m'a lovit ideea că trebuie să fiu surd. Auzeam totul dar nu puteam răspunde, ca unul ce n'ar auzi în adevăr. Cînd am auzit că sunt printre cei ce se întorc m'am revenit, dar am tăcut fiindcă mi închipuisem că de vor vedea că m'am îndrevenit mă vor opri. Cînd îmi peruncă în limba lor erau surd: cînd voi auzi că sunt strigat în limba franceză, voi striga cît voi putea: „Aici!”

Trăiască Franța!

La comandament sosi un soldat călare pe un cal în spurcă.

Era palid și șovăia, însă vedea bine cum căuta să se mai ție drept.

— D-le comandant, am bombardat cetatea G. steagurile noastre filiiie falnice deasupra ei, Germanii au luat fuga spre...

Aci se opinti. Comandantul voi să-l ție, dar el se clătina.

— Ești rănit?
— Nu, sunt împuscat! Trăiască Franța! și căzu mort. Comandantul desprinsse de pe pieptul său crucea ce strălucea și o agăță pe pieptul eroului.

Erou!

La marginea satului P. fu înmormîntat un bățel de 5 ani. Fusesse străpuns de gloanțe inamice.

Germanii năvăliseră în sat. Lumea fugea îngrozită fiecare pe unde putea. Maria micutul mort mai avea un copilăș de vre-o 7 luni în brațe și fugi în căutarea unui adăpost. Pe cel mărșor îl lăsă cu gîndul să se întoarcă să-l ia apoi. După plecarea mamei, micutul rămînd singur, și văzînd pe fereastră cum vecinii lor se înarmează cu puști, mî și el pusecua lui de lemn și eși în stradă, luîndu-se după ceilalți locuitori.

Ajase la un colț de stradă și se opri. Dintr'o casă ruinată eșiră vre-o 3 ulani, care văzînd copilul cu pușca în mînă, începură să rîdă. Unul puse pușca la oclă și zise:

— Vrei să aperi neamul, hai? Să vedem care-i mai tare și trase. Mîștrul căzu mort pe loc cu pușca lui strînsă în brațe.

Mama reveni, dar nu-l mai găsi în odă. Cînd eși afară să-l caute, câteva femei veneau cu mica povară în brațe. Era un mic erou, marșise pentru patrie!

SPOVEDANIA

de EMILIE ZOLA

Vă aduceți aminte prietenilor de marele Jacques, băiatul acesta palid și liniștit? Îi văd încă preumblîndu-se la umbra platanilor, mergea încet și taciturn în depărtări cu piciorul pietrelor din drum; rîdea ușor și trăia într'o supremă nepăsare. Mi-aduc aminte ca într'o zi de expansiune mi-a incredințat toată talia puterii sale. N'am priceput nimic din destăinuirile lui, afară doar că și propunea să trăiască fericit, îngădindu-și inima și cugetarea.

La cincisprezece ani, nu-l visam de cît pe slăbănogul aceia de Jacques. Invidiam pletele lui bălaie, nepăsarea-i superbă. Era printre noi un tip de-o eleganță rară și de un dispreț aristocratic. Am fost surprins de firea aceasta egoistă, care n'avea nimic tînr și nimic generos într'însa; m'am apucat să admir copilul acesta sters și rece, care trecea în mijlocul nostru; cu gravitatea indulgentă și superioară a unui bărbat. Am revăzut azi pe Jacques. E vecinul meu, locuște în aceeași casă cu mine, cu două caturi mai jos.

Eri mă uream pe seară cînd am întîlnit pe un tînr, înalt de o femeie, tînră și ea, care se gădeau ios. Tînrul, fără nici o

I A R N A

O, ce seninătate și ce întunecime!...
Am așteptat zadarnic, atîta cer și soare,
Crezînd că pîn'acea n'o să mai vină nimeni,
După o 'ntreagă noapte de visor și ninsoare.

Și nici un om azi-noapte nu mi-a bățul în poartă,
Și astăzi prin grădină nu mi-a sunat un pas, —
Sub tot omătul ăsta e o speranță moartă; —
E-adevărat, aicea nu-i loc pentr'un popas.

A stat de mult ninsoarea, și nu mai bate vîntul,
Și 'n aer e albastru prăpăstios de mult,
E-o sărbătoare parcă, și 'n alb e tot pămîntul, —
Dar pasul, pasul ceta, zadarnic îl ascult...

Năuntru e 'ntunec, cît soare e afară.
Și dac' ar fi să cănte o pasăre acum,
În jurul mîs din poartă, cu-o îndărărire amară,
Năuntru meu, un hohot de plîns și-ar face drum...

Căci tot ce este-afară, știu încotro se 'ndreaptă;
Dar ce zădărnicia îmi cîntă oare 'n piept?...
— Afară, firea 'ntreagă, nimic nu mai așteaptă,
Năuntru meu, în suflet, eu veșnic te aștept...

M. Săulescu

șovăială și în chipul cel mai firesc mi-a întins mâna.

— Ce mai faci?, m'a întrebat el.

Părea că m'a părăsit în ajun. De-abea mă fixase pe cînd eu îl cercetam încă, în semintimerecului pragului, fără să-mi pot reaminti trăsăturile lui. Mîna lui era rece. Nu știu după ce senzație stranie, am recunoscut mîna asta rece și nepăsătoare.

— Tu ești Jacques, am strigat Al mai crescut.

— Da, eu sunt, mi-a răspuns el cu un zîmbet. Stau aci în fundul sălei, la numărul șaptesprezece. Vino să mă vezi înastă seară, între orele șapte și opt.

Și el s'a scoborit fără să-și întoarcă privirile, în vreme ce inima mea bătea cu putere.

Seara m'am coborît la numărul 17. Camera este mobilată cu luxul acela fals și desgustător al camerilor mobilate din Paris. M'am simțit întristat de înfățișarea nesănătoasă a acestei odăi: am respirat cu deznădejde aerul acesta greoi și neplăcut, miro-sind a praf și a lac învechit, umoros pătrunzător și înăbușitor al tuturilor otelurilor.

Jacques, așezat înaintea biroului, lucra liniștit, avînd alături de el pe masă un cod deschis.

Tinăra fată pe care o întilnisem în pragul scării se afla aici și era culcată pe canapea, cu ochii spre tavan, liniștită și serioasă.

Jacques a întors scaunul pe jumătate și începu să-mi vorbească de el, de scopul vieții. În vremea aceea fata își plecase capul și mă privea cu gura întredeschisă. Fața ei avea albeata străvezie a cerii, iar pe obraji avea câteva puncte roșii, dar stersese aproape cu desăvîrsire. N'afi văzut oare nici odată în leagănul ei o fetiță pe care frigurile au prefăcut-o și mai albă și mai nevinovată încă? Doamne, cu ochii mari și deschisi, are un chip de frînger dulce și obosit, suferă și totuși pare că zîmbește. Fetita cea stranie pe care o aveam în fața mea, femeia aceea care rămăsese copilă, semăna cu surorile ei din leagăn. Numai că aici te cuprîndea o milă și mai mare încă, deoarece pe fruntea aceasta aproape neprihănită de cincisprezece ani, palidă și plină de gingășii naive de fecioară, observai toate oboselile rușinoase ale femeii pierdute.

Nu-î știam povestea dar în întregul ei liniță vedeam nevinovăția inimii și rușinea trupului. Recunoaștem tinerețea privirilor ei și bătrînetea înaintea de vreme a singelui ei. Îmi spuneam că va muri la o bătrînetate de cincisprezece ani, cu sufletul virgin. Istovită și palidă de tot, se întindea asemenea unei curtozane și suridea ca o sfință.

Am rămas două ore cu ei, privind pe aceste două ființe, studînd aceste două chipuri. Nu puteam ghici cece apropiase un asemenea om de o asemenea femeie. Apoi m'am gîndit la viața mea și am înțeles că sunt uniri fatale.

Jacques mi-a părut satisfăcut de existența pe care o duce. Timp de o oră încheiată nu mi-a vorbit decît de speranțele lui, de viitoarea lui poziție: se grăbește să nu mai fie tinăr și să trăiască

Vila Achilleon din Corfu, proprietatea împăratului Wilhelm. Vila aceasta a fost ocupată zilele din urmă de franco-englezi și transformată în spital.

după cum trăiesc toți oamenii serioși. Pînă să obțină o poziție demnă de învidiat consimte să locuiească într-o cameră cu cincizeci de lei pe lună, să fumeze, să bea puțin, să aibă chiar o amantă. El consideră însă toate acestea ca o cerință pe care nu poate să o refuze; el vrea ca după ultimul examen să se dezbrace de înmat, de Maria și de băut, ca de aceste mobile nefolositoare.

Maria ascultă teoriile lui cu o liniște nespunsă. Părea că nu înțelege că este una din acele mobile de care Jacques vrea să se scape. Sărmana fată se preocupă prea puțin să aparțină altuia, pe ea o interesa doar să aibă un pat unde să-și poată odihni trupul ei îndurerat.

Peste o oră Jacques a declarat că nu poate să-și piardă mai mult vremea și s'a așezat din nou la lucru, rugîndu-mă să rămîn și afirmînd că prezenta mea nu-l supăra de loc. Mi-am apropiat atunci scaunul de canapea și am vorbit în șoaptă cu Maria: simțeam pentru ea o dragoste și o milă de fată.

Și puțin cîte puțin mi-a povestit viața ei. Am putut reconstitui frază cu frază povestea aceasta tristă. Maria crede că are cinci sprezece ani. Nu știe unde s'a născut, și-și aduce aminte vag de tot, de o femeie care o bătea, mama ei fără îndoială. Viața ei toată a fost o lungă preambulare pe toate străzile; iar îi greu să știe cece a făcut pînă la opt ani, la care vîrstă ca toate fetele nenorocite vindea flori. Dormea pe atunci la bariera Fontainebleau, într-o mansardă mare și întunecoasă, cu o trupă întreagă de copii de vîrsta ei, băieți și fete, cari dormeau aci ingrămădiți unul peste altul. Aci a dormit ea pînă la patrusprezece ani, venind aci în fiecare seară să-și cate un colțitor, bătută de unii, sărutată de alții, crescînd în viștu și în mizerie, fără ca nimic s'o înștiințeze sau să-i recolte inima.

Făcuse răul înainte să știe că răul există. Prihana o năpădise prea repede pentru ca să poată fi prihănită.

A trăit astfel aproape un an, alergînd din otel în otel, dar într-o seară pe cînd mizeria reve-

nise și pe cînd voia să se culce iarăși la Fontainebleau, l'a întilnit pe Jacques. Ea l'a acostat cerîndu-i brațul pentru că era întunerec afară iar trotuarul aluneca. N'avea fără îndoială nici cel mai mic gînd rău. Jacques intră cu ea în vorbă și în loc s'o ducă la Fontainebleau o duse la el acasă. Ea se lăsă să fie dusă vecinic liniștită. N'ar fi cerut poate un pat, se gîndea la salteaua de paie din mansardă, dar primea cearceafurile albe ce îi se dădeau, fără bucurie, fără desgust.

Și din ziua aceea, sărmana fată, a trăit cît a putut mai mult culcată pe canapea...

Trad. de Const. A. I. Gibica

BAND TREMURI SUB ÎMBRĂȚIȘAREA MEA

*Cînd tremuri sub îmbrățișarea mea
Suspiniul tău te apropie mai mult.
De toată disperarea mea —
Si-amară, și teribilă și grea —
Că n'am urechi destule să te ascult,
Cînd tremuri sub îmbrățișarea mea.*

*Și-ascult, — și nu mai știu —
Furtuna ce se zburcă în tine,
Și crivățul răzbinător din mine —
Ascult cum bat la nesfârșit în noi,
Cu neclintitul zitelor de-apoi,
Ca într-o casă goală, ca într'un
palat pustiu.*

*Ca într-o cetate veche, părăsită
De lumea ei înăbușită,
De crivăț, de furtună — și de tot
Ce n'noapte să aud, nu pot...*

*Și tu tăcută tremuri...
Și tu tăcută, albă și fierbinte,
Dai sufletului meu
Nenumăratele cuvinte
Pe care el le cântă mereu...*

*Dă sufletului meu,
Dă tot ce ai, și tot ce mi se pare.
Dă sufletului meu neliniștit
Neliniștea pe care nu o are,
Cu care încă nu s'a întălnit...*

Dă sufletului meu neliniștit!...

H. Săulescu

Ilustrația noastră colorată

Ilustrația noastră de azi din pagina I-a reprezintă un cal aruncat pe un arbore în urma exploziei unui obuz. Corpul bietului animal pe jumătate sîșiat, a rămas agîtat printre crăci.

D-ra cu haina roșie

— SCHIȚA —

...Trecea adesea pe la poarta casei mele. Și de altele ori privirea îi era îndreptată spre locuința mea, care se ridica simplă pe un delușor din marginea satului. Nu avea nimic care să atragă atenția cuiva și dela fereastră puteam observa destul de bine, că de cîteori trecea pe dinaintea casei își așintea privirea înăuntru.

Privea cerea și nu știu ce.

Poate teiul din fața casei, ori florile din grădină, ori violetetele cu culorile lor vii, sau trandafirii, cari îmbălsămau aerul cu parfumul lor delicios, sau altceva...

Mă obișnuisem s'o văd trecînd după amiaza anumitor zile din săptămîină, iar dela o vreme mă deprinsesera să cunosc și tropotul celor ca și hurcîitul trăsura.

Trăsura destul de încăpătoare era trasă de doi cai mari, negri, cari îmi plăceau cam mergeau.

Îmi plăceau mai mult, fiindcă de cîte ori ajungeau în fața casei... își opreau încetîșor mersul, cași cum ar fi avut presimțirea că slăbina lor era admirată de cineva.

Cam astfel își începuse povestea unei împliniri din tinerețe, prietenul C., în timp ce urca drumul anevoios ce duce spre vîful Măurei din munții Vrancei.

Ne odihnim puținel la o răspîntie de drum și prietenul meu după ce sorbi de cîteva ori dintr'un pahar cu apă, prinse a spune mai departe:

...Nu știam cum o chemă și nici n'am căutat să aflu. Mă gîndeam, cine ar putea s'o cunoască. Drumul e mare, mulți pot trece încoace și încolo. Și la urma urmei... ce interes m'ar face să ispitesc lumea ca să-i pot afla numele?

Și apoi la ce ar folosi?

Destul că, aruncase în sufletul meu o iubire desinteresată, o dragoste de care uneori fără să vrei te vezi atras în mrejele ei... și de care te despartii cu greu!

Începusem să iubesc așa fiindcă pe care n'o cunoșteam decît din vedere, nu știam cum o chia-

mă, dar al cărei suflet îl simțeam așa de aproape de al meu!..

Începusem s'o iubesc, nu pentru frumusețea ei, ci pentru mișcările și ținuta ei mândră. Îmi era drag chipul ei de copil nevinovat cu părul lăsat în bucle pe umeri și zimbînd cu naivitate.

S'ar părea poate curioasă această dragoste. Cu toate acestea nu e de mirare să se fi întimplat în realitate.

De ce n'ai iubi o floare!... o floare frumoasă pe care nu ți-e dat s'o admiri decît foarte puțin.

De ce n'ai iubi cîntecul unei păsărele ce-ți desfășează plăcut auzul în zorii zilelor de primăvară?

De ce n'ai iubi o ființă tot atît de frumoasă ca și floarea din grădină și tot atît de desmierdătoare ca și cîntecul privighetoarei!..

Inchipuește-ți dragul meu... doi ochi mari, negri încadrați de sprincene frumoase arcuite, o gură rotundă mică, un nas potrivit pe o față adumbrită de o parte și de alta de două suvițe de păr moale ca mătasea, — totul alcătuind un ansamblu atît de frumos încît nu ar putea lăsa rece pe oricare din trecători.

Purta o pălărie simplă neagră, cu panglica de mătasă, iar pe deasupra avea întotdeauna o haină roșie de lină subțire și foarte fin lucrată.

De această haină nu se despărțea niciodată, așa că eu îi dădusem numele de:

Domnișoara cu haina roșie.

Și cît de bine o prindea aceea haină!..

Par'că o văd și acuma... trecînd prin fața casei mele, rezemată pe brațul drept într'un colț al trăsuri și răspunzînd grațios la salutul celor ce o întîlneau în cale, o-prindu-se adesea în loc spre a o admira.

Prins cu o agrafă pe piept, purta vara un buchet de trandafiri roșii, și niciodată n'am văzut că ar fi purtat altfel de flori, decît roșii.

...A trecut un an de cînd n'am mai văzut-o, și par'că nu sunt de cît cîteva zile!..

Cînd am întîlnit-o ultima dată... părea cu totul schimbată. Nu mai surîdea cu aceeași veselie ca atunci. În loc de flori roșii, avea flori albe. Cînd ma zărit și-a oprit privirea asupra mea cași cum ar fi vroit să mă întreb: De ce nu-i vorbești!.. Apoi clătînd în cap în semn de adio s'a despărțat în trapul grăbit al cailor.

Eu n'am înțeles, bănuiam că trebuie să se fi întimplat ceva!..

De ce purta flori albe și nu pe cele roșii?

Nici azi nu pot să-mi explic!..

Pe vremea trandafirilor se împlinește un an, de cînd nu mai aud pașii cailor lăsați în trap domol și nu-i mai prind surîsul său obișnuit, atunci cînd întîmplarea făcea ca privirile noastre să se întâlnească.

Se va mai întoarce oare?

...Și în timp ce tovarășul meu de drum sta dus pe gînduri, eu admiram în după amiaza acelei zile de primăvară concertul minunat al păsărilor ascunse prin tufișuri. Soarele cădea în nămezi și fiindcă mai aveam de urcat, mă adresai prietenului, invitîndu-l să mergem. Dar el cufundat în visarea unor timpuri ce nu se vor întoarce nu m'a auzit, și cînd privea spre dînsul, observ că boabe mari de lacrimi lăsa să-i alunece din ochi.

Într'un tirziu îmi răspunse d'abia îngînînd... — Să mergem dar!..

Am aflat apoi, că d-șoara cu Haina-roșie fusese silită de părinți să ia în căsătorie pe un om pe care nu-l iubea, și din această cauză devenise greu bolnavă. În sfîrșit după multă căutare și îngrijire a fost dusă în fața altarului spre a primi binecuvîntarea preoților și a lui Dumnezeu pentru viața cea fericită pe care aveau s'o ducă împreună.

Astăzi încă trăesc împreună... însă viața lor lipsită de iubire, se aseamănă ca două picături de rouă, care înainte de a fi sorbite de razele soarelui, alunecă una după alta pe suprafața lucie a frunzelor bătute de vînt, fără ca să se poată întîlni vreodată.

Căsnicia lor e departe de a fi ideală... fiind adesea tulburată de neînțelegeri și certuri provenite din partea soțului, față de care neexistînd decît interesul, n'are pentru dînsa nici un fel de considerație.

Frumoasa... domnișoară de altădată, a cărei înfățișare îți inspira multă voieșie, astăzi a devenit ca o „floare ofilită”: tristă și tăcută.

Cîtă bucurie... atunci; cîtă mîhnire... acum!

Prietenul meu s'a retras și el la țară, ducînd o viață simplă, dar plină de sănătate!

Mă duc adesea să-l văd!

Nu-mi pare schimbat. Puțin mai trist ca de obicei probabil chinuit de dragostea de odinioară și care îi apasă greu sufletul.

Nu știe nimic despre sorata... iubitei lui necunoscute, și nici eu n'am căutat să-i spun ceva ca să nu-i amărăsc în zadar viața lui atît de liniștită pe care o duce acolo... singur în mijlocul naturii, retras de zgomotul lumii.

Din cînd în cînd își aduce aminte de dînsa și atunci începe a istorisi pasagii întregi din viața lor de îndrăgostiți, care nu sunt alt de cît simple închipuiri, și dintre care unele îți stîrnesc lacrimi prin temperamentul cu care sunt povestite. Atîta patimă pune autorul în descrierea anumitor lucruri, în cît te cutremurî ascultîndu-le.

L'am găsit pe prietenul meu lucrînd la alcătuirea unui roman al vieții lor și care promițe a fi foarte interesant.

„Romanul celor doi necunoscuți”.

Ion Frunză

CUIBUL

Scenetă de IOAN DRAGU

Camera de culcare modernă a unui tînăr cam dezordonat. Mobilier bun și dispartat. Ușă în dreapta, draperie în fund mascînd un salonaș. Paul stă într'un fotoliu în fața sobei, și privește, preocupat focul. În mijlocul odăii o masă servită pentru două persoane. Se aude bătînd la ușă.

PAUL, ridicînd capul și privind spre ușă. — Intră!.. (intră Luca). Ah! tu ești?..

LUCA, îi strînge mîna și-și pune pălăria și bastonul pe un fotoliu. — Numai eu, cum vezi. (rîde).

PAUL. — Aj venit să mîncăm împreună?

LUCA. — Negreșit.

PAUL. — Nu se poate mai drăguț din parte-ți.

LUCA. — Oh!

PAUL. — Da, da. E o dovadă de bună prietenie. Îți mulțumesc.

LUCA, mirat. — Dar uiți că m'ai invitat tu însuși?

PAUL. — Uite, frate: așa e.

LUCA. — Cum, nu-ți mai amintea?

PAUL, distrat. — Atît mai trebuia... Desigur, cum era să uit?

LUCA, privindu-l cu o atenție mirată. — Cu ce ton spui asta!

PAUL. — Asta-mi place! Dar gîndește-te și tu că nu-ți pot aduce cheile mesei pe o tavă de argint: Masa n'are chei, și dacă ași avea o tavă de argint!..

LUCA. — Dacă ai avea o tavă de argint?

PAUL. — Ași vinde-o.

LUCA. — De ce?

PAUL. — Ca să iau bani pe ea.

LUCA. — Vrei punga mea?

PAUL. — Ce e în punga ta?

LUCA. — De, vreo trei sute de lei.

PAUL. — Nu-i de ajuns.

LUCA. — Cum?

PAUL. — Uite, dragă Luca, prefer să-ți spui adevărul; nu deschide ochii așa de mari și ascultă-mă.

LUCA, scoțîndu-și paltonul și așezîndu-se într'un fotoliu. — Zi.

PAUL, luîndu-l de braț. — Nu aici; vino la masă. (se așează amîndoi la masă, și, după mișcările obișnuite în astfel de împrejurare, încep să mîncească).

LUCA, cu gura plină. — Ei, ce e?

PAUL, la fel. — N'ai văzut nimic la poartă?

LUCA. — Jos? Nu.

PAUL. — Semn că nu te-ai uitat.

LUCA. — Să mă uit! La ce?

PAUL. — La un afiș.

LUCA. — Ce afiș?... Dar lămu-rește-te odată!

PAUL, bînd un pahar de vin. — Mă lămuresc: un afiș galben.

LUCA. — Galben, verde, cum o fi, nu l'am văzut.

PAUL. — Asta înseamnă că Mi-hai, servitorul meu, care-i plin de vanitate, l'a rupt. (Luca se înecă cu miez de pine).

LUCA. — Ascultă, Paule, azi ai darul să mă agasezi. De ce e vorba?

PAUL. — De un afiș.

LUCA. — Ce afiș?

PAUL. — Un afiș care spunea că la ora 2 fix, tot ceea ce vezi aici, scaune, dulapuri, pat, canapele, mobile și altele, vor fi vindute celui mai darnic și ultim cumpărător și că adjudecătorii vor plăti cinci la sută peste licitație. Iată ceea ce scria pe foaia galbenă, într'un stil de portărel.

LUCA, punînd cuțitul și furculița de oparte. — Glumești?

PAUL. — Dar tocmai tă n'am de ce.

LUCA. — Cît datorezi?

PAUL. — Șase mii de lei.

LUCA. — Un fleac!

PAUL. — Cînd îi ai.

LUCA, scuîndu-se și aruncînd servetel. — Bine. Iau o trăsură. Mă duc la Roncea, la Jorneanu, la Dragoș, la Codrat, la bancă chiar de va fi nevoie... (luîndu-și paltonul, pălăria și bastonul). Ți-aduc banii peste un ceas. La revedere... (merge spre ușă).

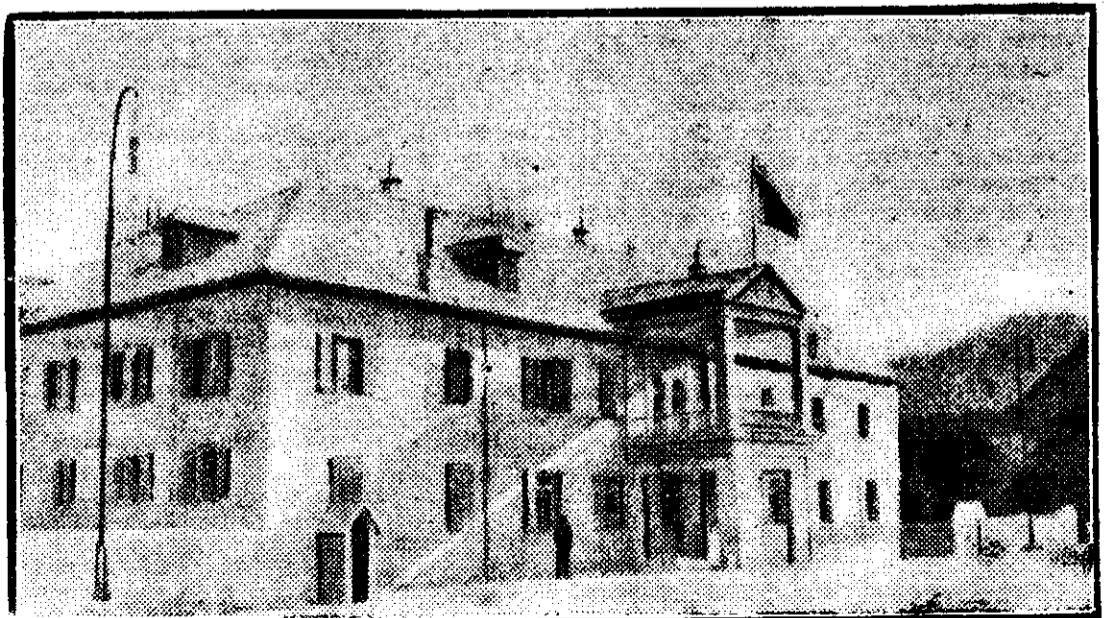
PAUL, ieșîndu-i înainte. — Pardon... pune-ți pălăria la loc.

LUCA, mirat. — Dart!.. (pune pălăria încet pe un scaun).

PAUL. — Și bastonul!.. (Luca pune bastonul). Și paltonul!..

LUCA. — Dar... (pune și paltonul).

PAUL, luîndu-l de umăr și silîndu-l să șadă în vreme ce el rămîne în picioare în fața lui. — Ascultă-mă bine: ești băiat drăguț, mulțumesc; dar... (văzînd că Luca vrea să se scoale) șezi locului. Află mai tîrziu că lui Roncea îi datoresc opt sute de lei, lui

GETINGE. — PALATUL REGAL

Dragoș cinci sute, cu Jorneanu sunt supărat și Codrat e lefter.

LUCA. — Ce are de aface? Dacă nici noi cinci nu te scoatem la liman, atunci...

PAUL. — Voi cinci nu mă puteți scoate la liman; s'a isprăvit de acum. Datorez trei sute de poli. Dacă îi plătesc, înseamnă că am să mai reîncep lucrul și mâine și poimâine. Prefer să nu încep de loc; înțelegi, amice?... Haide, să urmărim masa. (Luindu-l de braț și așezându-se la masă). În împrejurările mari trebuie să arăți că ai stomac, imbecilii iau asta drept caracter.

LUCA, servindu-se. — Ești azi de o filosofie!

PAUL. — Strașnică.

LUCA. — Dar nu te mai înțeleg: să lași tu să îți se vindă mobilă la care ținai așa de mult.

PAUL. — Țineam la el, fiindcă simțeam că are să mă părăsească. Așa-i în viață... Vrei sardele?

LUCA. — Mulțumesc.

PAUL. — Vezi tu, Luca, trebuie să știi să te hotărăști... Dar bea o dată!... Și să-ți spun drept, mă simt jignit. Nu mai am avere. Ultima nădejde mi-a fost unchiu-mea Linteș, un milionar zgircit care-i mai sănătos ca mine... Ia o colțelă.

LUCA, servindu-se. — De ce nu i-ai scris?

PAUL. — Am făcut mai mult decât atât: i-am trimis, acum două săptămîni, o depeșă astfel concepută: „Nu mai am lețcaie. Portărelul vinde mobila. Rog fratele mamii să nu mă lase fără pline în stradă“.

LUCA, surzind. — Foarte mișcător; și ce-a răspuns.

PAUL, călîndu-se în buzunar și întinzîndu-i o depeșă. — Uite, citește.

LUCA, citind. — „În camera mobilată. Acord pensiu lunară cinci sute lei, dar nu mai vreau s'aud vorbindu-se de tine“... Hm. Cam prost.

PAUL, luînd depeșă pe care i-o înapoiază Luca. — Vait... Dar la urma urmei sunt, cum ziceai, filosof. Zic fără durere adio vieții plăcute. Nu regret nimic. Am să văd cu acest prilej dacă prietenii mi sunt sinceri și dacă Mimi mă iubea.

LUCA. — Eu să fiu în locu-ți n'ași cerceta.

PAUL. — Mulțumesc pentru consolare. Nu te chinui: mi-am pus doliu.

LUCA. — Și zău nu regreti nimic.

PAUL. — Ba da. Nu e nevoie să pozez în fața ta. Regret amar tot ceea ce vezi în juru-mă... Puțină șampanie? (Îi toarnă).

LUCA. — Mulțumesc.

PAUL. — Da, toate mobilele, toate obiectele astea inutile, mi vor lipsi, mult. Nu-s frumoase. Nu fac cît cei șase mii de lei ai datoriei. Dar dacă as avea bani, nu le-aș da nici pentru o sată de mii de lei.

LUCA. — O sată de mii, e ceva.

PAUL. — Nu, nici pentru o sată, nici pentru două... (închinînd paharul). În sănătatea ta, Luca. De-ai ști ce-mi povestesc mie toți prietenii aceștia de stejar de nuc și de mahon! Îți pot spune totul fie căci înțelegi totul... Mai dă-mi șampanie: cu cît vom bea mai rău cu atît va rămîne mai puțină porțelului... În sănătatea tat (cîntecese paharele).

Regele Nichita al muntegruiului, care, în urma ocupațiunii țării sale de către austro-ungari, s'a refugiat la Lyon.

LUCA. — Ai dreptate; cînd e cîneva obișnuit cu cuibul lui...

PAUL. — Ohi nu obișnuința ei amintirile dau un preț mare nimicurilor acestora... Ia privește tu scaunul ăla.

LUCA, arătînd cu degetul. — Cel din colț?

PAUL. — Da. Ei bine, ție nu-ți spune nimic?

LUCA. — Nimic; și mărturisesc fără rușine. De altminteri, nu prea mi plac broderiile spre a sta de vorbă cu ele.

PAUL. — Da? Ei bine, mie mi spune o grămadă de lucruri. Buchetul acela de roze e grozav, nu e așa?...
LUCA. — Ohi da.

PAUL. — Eu însă îl găsesc adorabil. Cînd mă scol dimineața, el mi spune: „Știi că ea m'a brodat gîndindu-se la tine? Era la țară și suridea la gîndul că atunci cînd mă va isprăvi se va isprăvi și exilul ei. Fiecare din împușăturile mele era un gînd al ei; fiecare din culorile mele o nădejde a ei. Într-o zi cînd n'a primit nici o scrisoare de la tine, ea a lăsat să cadă o lacrimă pe care am supt-o...“

Mai toarnă de băut, amice.

LUCA. — Cum văd eu, te iubea mult fabricanta de scaune.

PAUL. — Statueta pe care o vezi colo pe etajeră, am cumpărat-o într-o zi cînd n'aveam parale, ca să mă încredințez că-s bogat. E Polymnia... Am ris ades din pricina ei: convinsesem pe Mimi că-i o fostă iubită a mea. Îți închipui furia lui Mimi.

LUCA. — Eu cred că muza e aceea care ar fi trebuit să se minie.

PAUL. — Vezi tabloul de deasupra usei? Ce crezi că reprezintă?

LUCA. — Stai... e... e... asaltul de la Grivița.

PAUL. — Te înșeli: e... pov...

tea unei recunoștinți. Ascultă: Mă scaldam într-o zi la Mamaia...

LUCA, turnînd în pahare. — Dacă-i lungă povestea, să mai bem puțin.

PAUL. — Ba să bem mult. Un tînar blond, înalt, slab, abia știind să înoate, se scâldea și el. Eram singuri. Deodată îl văd dispărînd. Aștept, crezînd că vrea să se dea la fund, de plăcere; dar așteptam degeaba, căci nu mai ieșea. Mă afund și eu, îl găsesc și-l scot la uscat. — „Ei, domnule, ti zic eu, ai cam înghitit lichid“.

Ce crezi că mi-a răspuns? — „Domnule, înghit ce vreau, cum vreau și cît vreau, și lucrul acesta nu privește pe nimeni.“

LUCA. — Uite un răspuns al mindriei.

(Sfîrșitul în n-rul viitor).

Din satul nostru

A fost o nuntă 'n satul nostru,
O, ce frumoasă nuntă-a fost!
Sătenii toți din patru sate,
Li știu povestea pe de rost.

Si n'a fost nuntă boerescă,
Dar n'a fost nici de om sărac;
Băiatul lui Andrei Crășmarul,
Cu fata lui Marin Arac.

Avea gonaci din patru sate:
Flăcăi frumoși pe cai ușori;
Avea trăsuri de tîrg, căruțe,
Și ghiociari cu păcănituri.

Apoi nuntăși: tot lume bună.
Iar nunul, domn din Călăraș.
Și nuntă-a fost sub cort, în curte,
Iar lăutari de la oras.

A fost o nuntă, ce mîndrețe,
O nuntă ca de împărat!
Cum n'a fost poate niciodată
De cînd e satul nostru sat.

Stelian Vasilescu

ARTĂ ȘI ARTIȘTI

Expoziție de pictură

Manifestațiile artistice în cuprinsul celor doi ani din urmă s'au revărsat cu prisosință în domeniul picturii. Niciodată Capitala n'a avut mai multe expoziții picturale și desigur rareori pictorii noștri au muncit mai stăruitor.

Ce păcat însă, că pictura actuală, a acestor doi ani de frământări sufletești ale opiniei noastre publice, n'au influențat direct pe pictorii noștri, să tîlmăcească în game de culori, în expresivitatea neîntrecută a liniei, starea sufletească a noastră a tuturor. Tablourile expuse au avut cași altădată motive liniștite de peisajii, ansambluri fericite de trainu sățios în atmosfera largă, portrete serene și așa mai departe. Caracteristica celor 18 luni de nevroză a noastră a tuturor n'a trîsălitat pe pinzele pictorilor noștri.

Luna Ianuarie ne-a adus o nouă serie de expozații.

I. Neylies la Ateneu

Cum ai intrat în sala încăpătoare a expoziției lui Neylies, ai o impresie primă de belșugul lucrărilor. Sunt 110 picturi și deseneuri, în care domină preocuparea pictorului de a fixa pe pinză viața deschisă dela țară, atmosfera limpede, și mai alelegătura misterioasă între natură și vietate, — om și animal.

Neylies vede clar, fixează cu știință amănuntele compoziției, desenează precis și îmbracă lucrarea în culori vii, armonizîndu-le nu în degradări, nici în contraste, ci introducînd o serie de amănunte, scaldate de aspectul culorii și izbuteste în cele din urmă să obțină tabloul în care atmosfera vibrează, motivul pictat trăeste și impresia de sănătate deplină să satisfacă ochiul.

Verdele natural al primăverii, albastrul cerului senin, roșul descompus al apusului, violetul imprecis al zorilor înfășează picturile lui Neylies cu atîta căldură, încît viața largă intensificată de lumii și orizont deschis avienește în tablourile lui, în vibrații line calde, simpatice.

D-na Victoria Beldiceanu

Într-o sală din str. Franklin, d-na Victoria Beldiceanu a făcut o expoziție de lucrări pictate sau brodate cu mătase.

Lucrările acestei expoziții vădese două însușiri de căpetenie ale expozației: în primul rînd, un suflet entuziast, frîntînat de dorul realizărilor artistice și originale și frumoase și apoi, minunea de lucrare ce se obține prin muncă tenace, statornică, hotărîită de voință.

D-na Beldiceanu a realizat în tablourile d-sale, frumuseți mai vibrante, mai calde, mai apropiate, servindu-se de ac și mătase, decît mulți pictori.

Inspirată de basmele noastre, expozația cu migala acului și slujită de culoarea blîndă, dulce, lucitoare a mătasei, a compus, fără îndoială, admirabile lucrări picturale.

N. Tempeanu

Tot în str. Franklin expune numeroase și variate lucrări N. Tempeanu.

După ce ai înfășurat cu privirile tablourile expuse, ai încercat o năunță de nerăbdare, să mai privești o dată tot ansamblul, fiindcă prea sunt variate lucrările una de alta.

Tempeanu atacă toate genurile cu egală dexteritate, este ispitit de toate motivele pe care le realizează cu o deopotrivă comunicativitate.

Pictura lui Tempeanu vedește un temperament vioi, entuziast, dornic de a prinde și fixa prin tehnică simplă, nemestecugită, senzații intensive.

Lucrând cu tonuri sobre, ori vii, recurgând la nuanțări expresive, ori servindu-se de culoarea larg imprăștiată, mișcând cu dragoste crearea drăgălașă a unui buchet de flori plânde, sau revărsând perspectiva largă a mării, care se frământă, Tempeanu reușește să imprumute toată frescitatea artistică, motivelor pictate de el. E căldura comunicativității temperamentului vioi, caracteristici ca pictorului Tempeanu.

Bartalo

REVELIONUL REFUGIATULUI

Colindătorii cântă «Scara-i mare»,
Fără să-și înnoare de lumină,
Și în orice casă cântecul se mbină
Cu râsete și clinchet de pahare.

El stă la sfârșit cu gândul, Soa plină
Îl mângâie cu rădăci răsuflare,
Și așa întâlmii anul ce răsară,
Cuprins de griji ce fruntea îi înclină.

Un ea mai mult... O, știu cât prețuiește,
Dar inimă-i vesare și zăbăstește:
Un gând i-o încâlzește tot mai tare:

— De-am colinda tu anul pînă la Tisa! —
Pînă bun, adăvește-i zisa!
Și beat de gânduri cântă «Scara-i mare».

Castil Verescu

Zira războină pe Mahar

Zira visa. Se lărgise departe de corturi, tîrîs pe nisip ca o șopîrlă și, la adăpost de orice zgomote, își rechemă iubitul. Nu mai auzia acum nici stăruitorul supărăcios al dromaderelor, nici sudătașii șofului, nici înjurăturile celor ce-și disputau prada.

Zira, culcată pe nisip, își visa iubitul...

Ența-i, ochii, părul risipit pe nisip, hănușii de argint, atîrnauți la tîmple, toate scintilau, împreună cu nisipul, sub cerul spuzit de stele.

Zira visa...

Îl petrecuse în dimineața aceea, pînă la locul unde trebuiau să dea atacul. Niciodată, tribului ei, nu-i căzuse în mîini o pradă mai bogată și timp mai priincios de jaf. Totuși pregătirile de atac se făcuseră, ea de obicei, de un vreme: se ridicară, la locul ales, grămezi de nisip; se dărimară corturile, se aleseră cei ce neveau să lovească în față, în spate și în coaste. Apoi totul se liniști iar.

De atunci Zira nu mai făcuse nimic. Văzuse pe vitejii tribului ei, pururi învingători, întorcîndu-se încercăți de prăzi, cu obșnușii morți și răniți, dar fără Mahar. Căută prin tre răniți, cercetă morții, strîgă de mai multe ori numele-i scump, dar Mahar nicăieri. Cu teama celui ce-asteapță un răspuns ghicitor dinainte, Zira întrebă pe unul ce purta prada cea mai mare:

— Nahmir, frate, unde este Mahar?

— Crezi tu, Zira, că eu am stat să păzesc pe Mahar?...

Și Nahmir plecă în altă parte. Zira se lăfioră, căci gîndul i se opri aci. Se căsni să-și aducă aminte de ce-a mai urmat. Zădărnice; gîndul i se oprea mereu aci, îndrîjit, greoi și negru ca o presimțire.

Inceț-inceț, noptea gîndurilor i se lămură. Își aduse aminte cum, în clipa cînd îi vorbea lui Nahmir, acesta pări și plecă ochii, apoi cum tresări cîntînd s'a ocolenescă. Zira își scutură înfiorată căpșora-i oacheș, adîncit par'că și mai mult în nisip, sub greutatea hănușilor ce începeau să-i încolțescă; hănușii de argint rurniră, Zira scrișăi:

— A-di-că să fie el!...

Și se mai gîndi la încomia lui Nahmir, la pofta lui de a pune mîna tot pe prada cea mai mare și la ura ce purta lui Mahar și roșii: „Dacă Mahar o fi luat prăzi mîi multe, Nahmir, de bună seamă, că l'a pîndit, și!...”. Nu mai îndrăzni să urmeze...

— O, Nahmir, vai ție... Mahar a luat prăzi mai multe și tu lui veis; și tu, de teama tribului tîn, fai ascuus în nisip. O, vai ție, Nahmir.

Și, ca o fiară ațîțată de propria-i strigăt, Zira o luă la goană spre corturi. Nisipul cînta sub ușoarele-i tălpi, clinchet argintiu scoteau hănușii tîmplelor ei și furtună îi era răsunet în gură.

Pe brînci, cu nasul și cu gura plină de pulberea nisipului răcolit de ea, se țiri pînă la cortul lui Nahmir. Luna bătea toroni din față, luminîndu-i lăuntru. Nahmir dormea. Chipul-i ars, cu buzele-i întredeschise, respingător, o înlioră. Sătura o clipă să răsunle, în care timp îl cercetă; pe mîna, îndoită pe o parte a pieptului, zări lucind în lună un inel; Zira se aplecă. Recunoscu inelul dat de ea lui Mahar.

— Ei, Nahmir, vezi că tu fai ucis?...
Și, izbucnind într-un hohot groznic, se năpusti spre gîtul lui, și strînse sălbatic. Nahmir se stîrcolea o clipă, apoi rămase țempău.

Cînd torje se aprinsesă și tribul tot era în picioare, Zira fu văzută alergînd cu părul despletit și rochia sfîșiată, spre inima pustiei.

Și, tot mai slab, țipătu-i jaluie străbătea pînă la corturi, înliorînd pe jefitorii de caravane:

— Mahar!... Mahar!...

Ion Săchneanu

Intâlnirea

de PAUL ACKER 1)

Lui Annie R.

În Duminica aceasta, ca în toate Duminicile, d-ra Gouneville, ieșînd din biserică se duse la plimbare, la marginea orașului. Era un obicei la Montrevile: unde familii se duceau regulat, îndată ce zilele se mai măriau, la marginea orașului sub arborii frmoși să se plimbe și să discute; apoi, cînd se insera, se întorceau acasă pe străzile deșerte, cu trotuare largi și cu case vechi.

Cu toate aste, d-ra Gouneville nu înliinea pe nimeni. La început mirată puțin, își aduse aminte că erau curse la Boulogne, singurul eveniment din acel an care putu să schimbe existența uniformă a prietenilor ei și să-i depărteze.

Era la începutul toamnei; pe albastrul palid al cerului, vîntul mării împingea norii fulgoși. D-ra Gouneville se așeză pe o bancă lingă un zid de cărămizi pe care se cățără oțera. La picioarele ei, rîulețul Caucho își desfășura cutele apelor prîntre livezile cosite; iar, la vre-o cincisute de metri, antică mînistire își înălța albeata zidurilor sale. Totul era tăcut, ca întotdeauna.

D-ra Gouneville contemplă acest peisagiu familiar. De 36 de ani de cînd se născuse la Montrevile, ochii ei, în fiecare zi, s'au distrat și și-au legat privirile inconștiente, priviri de copil dus în lățe; priviri rozezi de față care se joacă, priviri apăsătoare ale unei fete visătoare; priviri obișnuite de față în vîrstă a cărei inimă e cuprinsă de o tristetă de nevindecat. Acest peisagiu nu avea nimic neobișnuit, căci nimic nu era îngrozitor, nici măreț: era un simplu pei-

1) Paul Acker a murit în actualul războiu. A fost un tânăr alsacian, care a lăsat în literatura franceză câte-va romane admirabile. A murit ca un erou luptându-se pentru patria sa greu lovită.

sagiu, cum sunt atîtea; dar d-rei Gouneville îi plăcea. Îi plăcea pentru că acest peisagiu făcea parte din ceasurile nenumărate cari se desfășurau și, ca să zic așa, din ea însăși; îi plăcea pentru că îi încadra amintirea, meditațiile, întreg trecutul ei, cum îi încadra tot viitorul ei; și îi plăcea pentru că vedea că în simplitatea ei, rezună, împreună cu fortăreața, mînistirea și rîulețul ei în mijlocul livezilor, tot ceea ce e mai mare în viața oamenilor: războiul și eroicele sale grozăvii, rugăciunea într-un loc retras unde se precătea isnașenia eternă, dragostea căutătoare de umbră și de răcoarea naturii.

O rază de soare, trecînd prin ramuri, lumină acest peisagiu și d-ra Gouneville tresări puțin. Zări atunci o femeie, în doliu, înaltă, elegantă care mergea încet pe lingă ziduri se opri un moment și se uita la vale. Pașii ei erau înăbușiți de iarba mărunți a drumului. D-ra Gouneville, o clipă privi această străină: cine putea să fie? O artistă, fără îndolă, pe care întîmplarea o cătăcea prin deșertul Montrevile. Peste cîteva minute văzu ea străina se apropie de ea și înainte d'a fi ridicat fruntea, auzii cu frică vocea ei sovăitoare:

— Marta, nu mă recunoști?

D-ra Gouneville tresări.

— Cum! Tu ești, tu, Maria-Tereza!

Apușul umbreia, se ridică de pe bancă.

— Da, eu sunt, mîmura oțcea pe care d-ra Gouneville o numise așa.

Și adăugă, cu o jeală rugătoare:

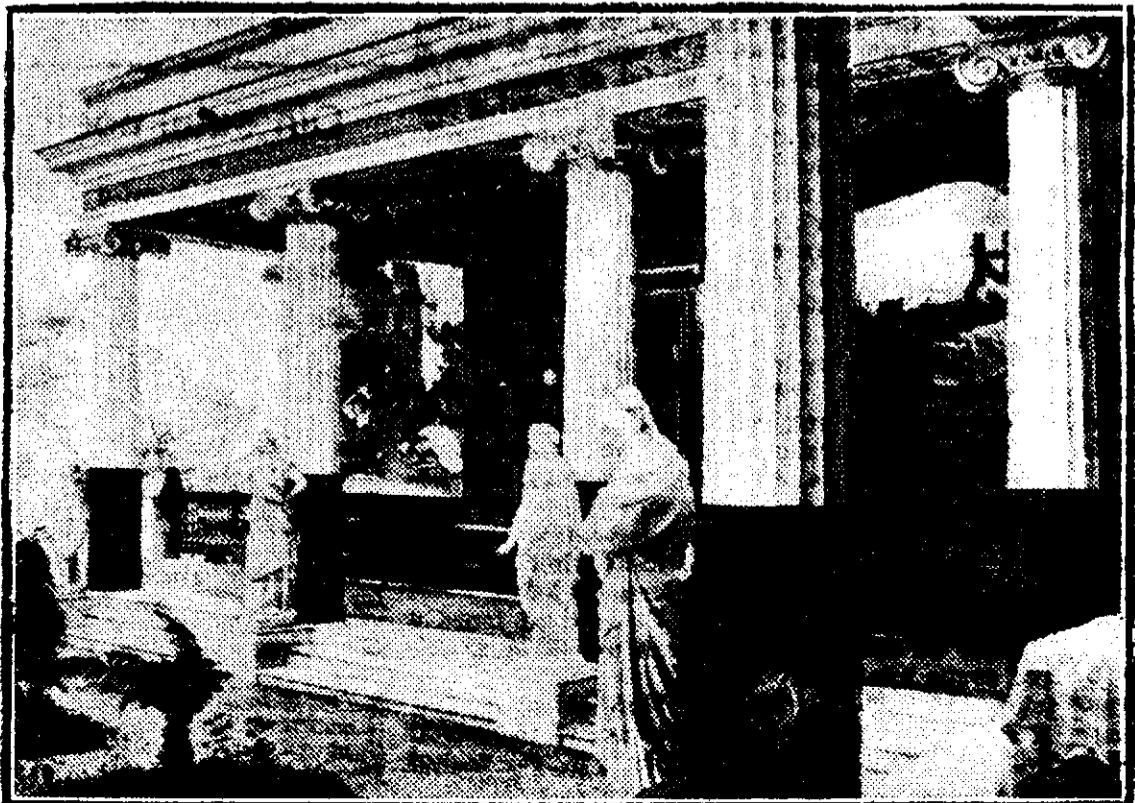
— Nu pleca!

D-ra Gouneville rămase.

— Nu-mă dai mîna? întrebă umil Maria-Tereza.

— Dacă vrei, zise d-ra Gouneville, supusă fatalității acestei întîlniri.

Atunci văzu de mai aproape pe

Peristriul Vilei Achileon

Maria-Tereza: fata era brăzdată de cute, ochii erau plinși, iar părul blond albea.

— Am îmbătrinit, nu-i așa?, zise, surizind Maria-Tereza.

Fu un moment tăcere, apoi cu o voce tremurătoare d-ra Gouneville întrebă:

— Pentru ce ai venit? De când te-ai căsătorit, de acum 11 ani, n'ai mai venit decât la moartea d-lui Bricourt, tatăl tău.

— M'am întors, răspuse Maria-Tereza cu un gest vag, ca să-mi revăd orașul unde m'am născut, unde am trăit... Am vrut să te văd și pe tine...

— Să mă revezi, pe mine!

D-ra Gouneville se așeză iar pe bancă.

— Da, da, reluă Maria-Tereza. Desigur, tu nu poți înțelege... Tu iubiai pe Pierre, tu credeai că o să se căsătorească cu tine... Eu eram geloasă, pentru că tu îl iubeai și el nu-mi dădea nici o atenție... Am vrut să mă iubească, am vrut să mă ia... și m'a luat... Cu toate acestea, eram prietena ta, singura ta prietenă, prietena copilăriei și-a tinereții tale.

— Taci, nu-mi mai amintea asta.

— Ba da... Ba da... Lasă-mă să amintesc crima mea... Am fost atât de crudă... Acumându-mă în fața ta, în cer certare... Ah! de-ai ști cât am fost de nenorocită, m'al erta.

Emoția, în același timp și mira-re, schimbă fața d-rei Gouneville.

— Ai fost nenorocită, cu Pierre!

— Da, era soțul meu și am divorțat; aveam un fiu și a murit acum trei luni.

D-ra Gouneville repetă:

— Ai divorțat! Ai divorțat!

— Da.

Tăcură. Soarele apunea încet; un tren trecu în vale și un fum cenușiu afumse până la ei.

— Cum ai fost nenorocită?

Maria-Tereza dădu din cap.

— În primele luni, am fost fericită... Apoi Pierre îmi imputa că sunt nesocotită, ușuratică, cheluitoare — dar mi le imputa în mod răguit. Lucrul ăsta n'a ținut mult; el a devenit ciudat, melancolic, trist chiar... Se ocupa, știi, cu lucruri foarte serioase din cari nu înțelegeam nimic, de istorie... Nici o dată nu-l întrebam de lucrările lui... Scria cărți, memorii, articole... Pe mine lucrul ăsta mă plictisea... Credeam că mă luase pentru că eram frumoasă, vioaie, nostimă... Am început să-l găsesc prea grav, prea studios... A-veam multe prietene. Mă plimbam cu ele, luam ceaiul împreună, ne duceam la conferințe, la teatru, vizitam expozițiile de pictură... Eram chiar cam cocheta, îți mărturisesc, cu soții prietenilor mele sau cu prietenii lor; însă, trăiam ca o pariziancă, dar fără nici un gând rău. Intr-o bună zi, între soțul meu și mine se ridică un zid... înțelegi, nimic numai era între noi... El era într-o parte; eu în cealaltă. În zadar am voit să mă apropiu de el — era prea firziu... Atunci, am început să sufer, pentru că n'am încetat să-l iubesc.

Ea se întrepruse.

— Vrei să continui?

D-ra Gouneville dădu afirmativ din cap.

— N'am mai fost veselă, vioaie.

zgomotoasă... Am încetat să mă mai ocup de nimic pe care-l a-veam... Gândurile mele erau îndreptate către tatăl: unde era el? ce făcea? pentru ce făcea așa? Oare pentru că fusesem o femeie tinăra așa de fericită d'a trăi, se purta el așa cu mine?... Nu puteam să cred. Dacă nu fusesem tovarăsa credincioasă pe care o doream, puteam să devin...

Cu fata liniștită, d-ra Gouneville ascultă și cu toate că cuvintele Mariei-Tereza trezeau tot cecece avusese mai fermecător și chinător în tinerețea ei, prima mișcare a inimii, primele visuri, când iubea pe Pierre Dar-denne, când nici nu bănuia că el o iubește, că el nu aștepta de cât întoarcerea tatălui său din America, ca să-i ceară mâna... Apoi, o nepăsare îngrozitoare, cea sfială inexplicabilă pe care o vedea în el, acele trăgăneli cont-nuui cu cari o ademenea, absențele așa de dese, semnele unei trădări pe care ea nu o bănuia. Însușit montarea brutală a logodirii cu Maria-Tereza, durerea neștearsă a acestei părăsiri, pentru că d-ra Gouneville îi dăduse în această dragoste tot sufletul pentru totdeauna... Și de atunci au trecut ani lungi și posomorți.

De câte ori, în nopțile fără somn, când numai plîngea, cânta ceva ce ar putea sciza această lașă ruptură: nu era ea prea serioasă, și el, tocmai pentru că era așa de serios, n'avea nevoie de bucurie? Amara ironie a soartei! acum ea ascultă cum plînge femeia aceea care-i fusese fericirea și averea ei, care plîngea, pentru că veselia ei în loc de a păstra pe Pierre, îl îndepărtase pentru totdeauna de ea.

— Era prea firziu, zise mai departe Maria-Tereza. Cu toate acestea, când îmi închipuiam că poate o femeie ocupă locul lângă el, locul care-mi aparținea, respingeam cu groază ideea asta... Trebuia să aștept, că Pierre o să se întoarcă... Vai! o femeie, într'adevăr, era pentru el cecece n'am știut să fiu... Când am aflat lucrul ăsta, am vrut mai întâi să-mi ascund rușinea... Un an întreg am tăcut... Femeia aceea venea la mine; fără să-mi fie prietenă, se așeză la masa mea... Am continuat s'o privesc... și aveam o dorință s'o omor... Prin suferințele mele am văzut ce ai suferit tu... renunțarea răului ce ți l'am făcut se adăuga la chinul meu. În sfârșit, ne mai putând, am cerut soțului meu să aleagă între ea și mine...

— Și a ales-o pe ea, sfârși d-ra Gouneville.

— Am divorțat acum doi ani... răspuse Maria-Tereza. La judecată mi s'a acordat băiatul, pe care l'am pierdut în primăvara asta. Uite viața mea... mă erți acum?

D-ra Gouneville nu răspunde nimic... Nouri roșietici și ușori ațarnau pe albastrul palid al cerului, cu toate că la celălalt orizont alți nouri cenușii, grii, ro-tunzi, se îngământădeau ca niște muni de zăpadă.

— La ce te gîndești? zise Maria-Tereza.

— El a fost nenorocit., zise încet d-ra Gouneville.

— Ei!

— Negreșit, pentru că n'a avut fericirea pe care o spera în tine. Tu l'ai zăpăcit un moment, dar tu nu l'ai înțeles nici odată. Nu-i în viață de cit veselie și frumusețe... e viața, simplă de tot... Eu îl cunoșteam bine. Eu îl înțelegeam. Lui îi trebuia o tovarășe cu care să împartă totul, amăca, griile, bucuriile, planurile...

Ea făcă ochii în jos și ea ca și cum și-ar fi vorbit ei însuși:

— Așa vișasem eu, altă dată, ca să fiu a lui...

Și, deodată, acoperindu-și ochii cu mina începu să plîngă.

— Cu mine, cu mine n'ar fi fost nenorocit.

Focșani

J. Mercator

Viața artistică și literară

D-na Maria Coșban și-a scris largă și condensată activitate literară de zece de ani, în două volume: *Din caerul vremii*.

Poeziile d-nei Maria Coșban, așa de apreciable din punct de vedere al sincerității sentimentului care le-a motivat, sunt caracterizate și prin forma lor simplă, naivă, corespunzătoare cuprinsului comunicativ.

Înșiși titlul volumelor arată că, inspirația poetei a fost dată mai ales stări sufletesti de duiosă melancolie, de regrete cinstite, pe care le-a doborât din caerul lor, direct, în forma versului limpede, care nu știe să tucidă decât cuvântul rupt din suflet.

La rândul său Ophelia (poezii) de Al. Vișanu. — Volumul acesta al d-lui Vișanu nu contribuie să ne arate, așa de firziu, că abilitatea versificării nu-i tot una cu transparența unor motive sufletesti, sincere, intense, în formă versificată.

Cu largă inspirație, căntată formă, adîncă preocupare de a spune, nu de a comunica, poeziile d-lui Vișanu sunt totuși impregnate de însușiri poetice. E însă o inegalitate între inspirație și realizare, pe care poetul se străduiește s'o învingă. Și uneori o învinge, când lasă libertate deplină sentimentelor sale să abundă în versuri.

Dictionarul de citate și locuțiuni străine, ediția II-a de B. Marian. — Lucrarea aceasta, cuprinzînd citate și locuțiuni latinești, grecești, franceze, germane, italiene și engleze, înlăucește în sensul cel mai apropiat și încercă însoțita de echivalentul românesc, este fără îndoială folositoare. Dacă ar fi privită numai din punct de vedere instructiv, lucrarea are valoarea unei colecțiuni de admirabile exprimări, cari au străbătut veacurile, prin adevărul etern închis în ele și prin forma artistică în care sînt redată. Mai este însă și un punct de vedere artistic, care se referă la forma acestor citate, cari n'ar fi nepotrivit, dacă ar înriuri cit de cit asupra lipsei de concentrare modernă.

Plagiator? — Poetul și stăruitorul nostru colaborator, d. G. T. N. Varone este arătat de Noua Revistă Română ca plagiator al lui Angel. Revista nu se justifică, fără îndoială, să afirme numai, ci utilizează vechiul, dar practicul metod de a pune pe două coloane. D. Varone apare din această nemiloasă confruntare, nu tocmai ca un plagiator, ci mai mult un imprunător direct,

păstrîndu-și bine înțeles și personalitatea d-ale în a modifica ici și colo.

Ne pare rău, sincer vorbind, de pătania aceasta, căci prea era stăruitor d. G. T. N. Varone.

Bart

La vară vom avea teatru în aer liber. Inițiativa doamnei Brăncuș-Achimescu se vede că nu este fără răsunet. D. Alexandru Mavrocăi, directorul general al Teatrului Național, a hotărît să jonece, cu artiștii primei noastre scene, tragediă antică în A-veșele romane. Vor fi reprezentații de două ori pe săptămînă.

Ideea aceasta merită toată lauda și sperăm că chiar repertoriul va fi întins astfel ca să corespundă într'adevăr esteticii anului teatru de acest gen.

În cursul lunii Februarie a. e., se va deschide la Ateneu expozițiile pictorului Iser și aceea a peisagistului D. Mihăilescu care va expune împreună cu d. C. Pascali.

SACUL CU GLUME

Se cînta „Africana” și tenorul destormă al dracului, spre marea nemulțumire a publicului care și astupa urechile.

La ridicarea cortinii, în actul al II-lea, scena reprezintă pe Vasco din Gama (tenorul) culcat sub un copac și Selica (prima donna) îi face vînt cu o cracă să-i fie somnul neturburat.

— Aoleu, strigă o voce din parter primei donne, ia seama să nu-l deștepti. Lasă căinele să doarmă!

Un medic se oprise să admire casa ce și cădise un măcelar pe la obor.

— Ei, ce zici, doctore, de casa mea? îl întrebă casapul măgulit.

— Zic, îi răspuse medicul, că e mai cu folos să omori decît să vindec.

— Da, da, știu, zicea d-na Ză-nățicescu bărbatului ei, că voi bărbatii țineți mai mult la băieți. Tată-meu îmi spunea adesea că-i părea rău că eu nu fusesem băiat.

Soțul, oftînd, îi răspuse:

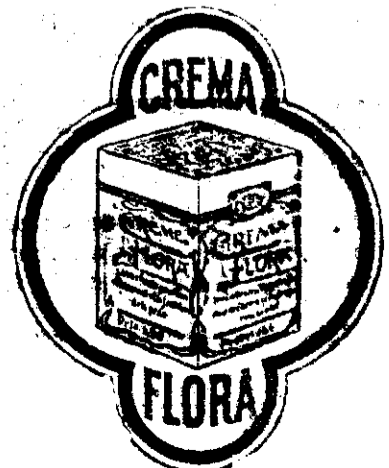
— Împărtășesc și eu părerea de rău a soacrului!

La recrutare, la vizita sanitară, se prezintă un înăcău mare și gros ca un taur, un hamal din piață. Voinic, însă murdar ca un coșar.

— Aoleu, ce spurcăciune! zise medicul cu scribă cînd îl văzu. Pentru ăsta trebuie apă multă...

— Știam eu, l'întrepruse recrutul, c'o să mă lovească nenorocirea să mă dai la marină.

***

NOUA SERIE

**a marilor și
valoroaselor**

PREMIU

ce oferă ziarul „UNIVERSUL” abonaților săi, la tragerea din luna Mai 1916

Lei 5.000

IN BONURI COMUNALE 4%

cu cuponul de Mai 1917

Un dormitor complet de bronz

pentru 2 persoane, compus din 2 paturi de bronz, cu somiere, 2 noptiere, și un elegant lavoir cu oglindă, special lucrate de cunoscuta fabrică de mobilă de bronz M. Gutman, București, str. Sf. Apostoli, furnizorul celor mai mari case particulare Ville și Hoteluri.

Un elegant BUFET lustruit mahon

având 3 despărțituri cu placa de marmoră și oglindă, cumpărat de la „Compania Americană”, mare depozit de mobilă, strada Carol No. 74, etaj I

Un dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de mobilă de lemn Marin V. Ganea șoseana Mihai-Bravui No. 37 și str. Șerbănească No. 10. Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

Un gramofon „Gigant”

cutia lustruită mahon, mecanismul extra forte, cu arc dublu, cântă 7 cântece după un remontaj. „Pavilionul de alamă”, de cea mai mare mărime, Brațul acustic conic ultima perfecțiune. Diafragma „Exhibition”, inclusiv 6 plăci duble (12 cântece) opere alese. Acest gramofon este cel mai puternic și înzestrat cu o mecanică foarte solidă, merge aproape jumătate de oră, după un remontaj. Ne-a fost furnizat de Marele magazin de muzică JEAN FEDER, furnizorul Curții Regale, București, Calea Victoriei 54.

10 Lăzi cu diferite produse ale renumitei Case „Bresson”

fabrică de lichieri, siropuri și cognacuri, au fost cumpărate pentru premiile ce le oferim abonaților noștri la tragerea din Mai 1916

Una vioară fină cu cutie formă vioarei captusită cu catifea, inclusiv arcuș cu capra de fildeş, garnitură de coarde englezești, camerton și surdină; Una chitară fină de palisandru; Un clarinet de abanos fin, cu 8 clape de nichel și brățară jos la corpul de rezonanță, inclusiv 12 pene de rezervă. Aceste toate ne-au fost furnizate de Magazinul general de muzică „La Harpa”, București, str. Colței nr. 5, renumit în toată țara pentru deosebita calitate a mărfurilor ce debitează.

Una pușcă de vânatoare cu două țevi, țevile de oțel, „Bayard”, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard”. Această armă are 4 săvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuiți atât pulbere neagră, cât și pulbere fără fum; Una carabină semi-automată de mare precizie Pieperi cu tirul garantat precis; Un revolver automat; Un flacon „Thermos”, de 1 litru, care menține temperatura lichidului (cald sau rece) în timp de 48 de ore, cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisu, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei 44, Buc.

Jumătate garnitură mobilă de bambu, pentru salon, compusă din: Una canapea, două fotolii și patru scaune elegant tapitate; Una măsuță de bambu; O oglindă venețiană de cristal; Una etajeră de bambu; Un cuier de bambu cu oglindă de cristal pentru antreu: toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobilă Marco Dattelkremer, str. Carol 62, București.

Cinci chimire igienice după măsură, calitatea I-a, (Brîul lui Iov), singurul brevetat în țară și inventat de d. căpitan Iov, din Pitești, care are proprietatea de a preveni și vindeca chiar boale vechi, de: stomac, rinichi, constipație, șale, după cum se constată din numeroasele scrisori de mulțumire primite de la persoanele ce-l poartă.

15 flacoane, a câte 1 kilo, apă de Colonia Camelia, puternic parfumată cu liliac, mărgăritar, violette, zambile, heliotrop și Verveine, furnizate de renumita fabrică de parfumuri „Camelia”, A. S. Aftalion, str. General Florescu nr. 6, București.

1 Cășuleț de metal fin argintat pentru servit pesmeți; 1 Vas automat pentru unt, de metal fin argintat cu interiorul de cristal; 1 serviciu de dejun de alpacă argintat conținând 2 ouare, 1 vas pentru unt și 2 sovine mici, toate pe un suport elegant; 1 fractieră de metal alb fin argintat; 1 baston cu mineral de argint veritabil marcat de stat; 1 pangă de alpacă fin argintată; 1 Cutie captusită cu mătase ros conținând: 1 încheietoare de ghetă, 1 încheietoare de mănăși, 1 mașină de țintă mănăși, 1 os de pantofi, toate de metal foarte fin argintat; 1 pendulă mare de salon de stejar închis cu bătaie frumoasă și întorcându-se odată la 15 zile. Furnizate de marele Magazin de bijuterii, Frații Roller str. Carol 60 Etaj I.

5 ceasornice de argint pentru buzunar având inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice pentru birou cu pedestal de cristal, tot cu aceeași inscripție; 5 ceasornice de petete frumoase pictate, se înfăce la 8 zile, tot inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice nichel, având și aparat Pres-Papier.

8 Lămpi de masă complete cu sticlă și abatjour dând lumina la fel cu gazul aerian, revenind mai estin ca orice fel de iluminat și chiar decât petrolului. Aceste lămpi ne-au fost furnizate de firma Cassali, asociația dr. V. Rosculeț și Conții R. și G. de Roma, București str. Dr. Lueger No. 5.

50 dejunuri copioase la marele restaurant Europa din Pasagiul Român.

Un lavabou de faianță englezesc, alb, pe un picior de fontă vopsit și lăcuit alb, cu ventil de scurgeri cu lant nichelat, Bateria de scurgere din afamă fin nichelat, furnizat de Teirich & C-rie, succesor Carol Weirlich, Telefon 6/71.

5 assortimente complete din produsele cosmetice „Flora”, compuse din: cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 Săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomadă Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți.

4 Splendide sachouri pentru dame.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din „Memoriile Regelui Carol” tipărit anume pentru abonați

Notăți bine: dând aceste mari premii de valoare abonamentele sunt reduse la 18 lei pe an; 9.15 pe 6 luni; 4.65 pe 3 luni

Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. Administrația „UNIVERSULUI” nu întrebuițează incasatori

Plata abonamentelor se face direct la Cassa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană